

IPM JORDBÅRNE SKADEGØRERE I LANDBRUGSAFGRØDER

Skadegørere, som lever i jorden, kan spredes via jord på maskiner. Spredningen kan ske til andre marker på ejendommen eller til andre ejendomme.

For visse skadegørere er det vigtigt at undgå smitte via spredning af smittet jord på maskiner. Det gælder karantæneskadegørere, visse sjældne sygdomme og meget tabsgivende sygdomme, som kan holde sig levedygtig i jorden i mange år.

Mange skadegørere findes i forvejen i jorden og opformerer ved dyrkning af modtagelige afgrøder. En evt. yderligere smitte via jord på maskiner betyder derfor ikke noget for disse skadegørere.

KARTOFFELBROK OG NEMATODER

Hindring af smittespredning via jord gælder først og fremmest for karantæneskadegørere. Der findes kun få karantæneskadegørere i Danmark. Kartoffelbrok og kartoffelcystenematoder er karantæneskadegørere og reguleres derfor via fælles EU lovgivning.

Smittestof af kartoffelbrok spredes via jord eller smittede knolde og kan overleve i jorden i op til 50 år. Der blev i Midtjylland i 2014 og 2016 fundet kartoffelbrok på få og afgrænsede arealer, hvor Landbrugsstyrelsen udtager jordprøver i og omkring de angrebne marker. I de marker, hvor der findes hvilesporer af kartoffelbrok, må der bl.a. ikke dyrkes kartofler i en årrække. Der er også restriktioner, som hindrer spredning af smittet jord. I den såkaldte sikkerhedszone rundt om den smittede mark, er der krav om dyrkning af sorter, der er resistente mod den fundne patotype.

I EU er det et fælles krav, at læggekartofler til salg er certificerede. Det medfører, at certificerede læggekartofler kun må dyrkes i marker, der er testede og fundet fri for kartoffelcystenematoder. Der må kun ved avl af certificerede basis læggekartofler dyrkes kartofler i marken hvert fjerde år. Du kan mindske risikoen for at sprede nematoder bl.a. ved kun at anvende certificerede læggekartofler, dyrke resistente sorter, lægge egen opformering af læggekartofler i et sundt sædskifte, som er testet fri for cystenematoder samt rengøre og desinficere maskiner.

JORDBÅRNE VIRUSSYGDOMME ER SJÆLDNE MEN BREDER SIG

I Danmark forekommer der også angreb af jordbårne virussygdomme i vintersæd. Angrebene er relativt sjældne, men er fundet i flere landsdele og har i hvide især bredt sig i den østlige del af Sydjylland. Virussygdommene overføres til vintersæd via en jordboende svamp, og kan holde sig smittedygtig i svampen i jorden i omkring 20 år.

Der er ingen muligheder for direkte bekæmpelse. Det gælder derfor om at hindre spredning via jord fra maskiner både indenfor ejendommen og mellem ejendomme. Ejendomme med angreb bør ikke have maskinfællesskab med andre.

Der findes kun få hvedesorter med resistens mod de jordbårne virussygdomme og enkelte vinterbygsorter. Der er ingen resistente rugsorter.

KÅLBROK BREDER SIG

Kålbrok er en sygdom, som breder sig. Smitten kan holde sig i jorden i op til ca. 18-20 år. Den vigtigste faktor for opformering er hyppigheden af rapsdyrkning i sædskiftet. Andre faktorer bidrager også til opformering. Kålbrok breder sig til nye marker via smittet jord på maskiner. Smitten bliver på denne måde ført til nye marker, og angreb bliver derfor hurtigere opformet. I blot 1 gram kålbrotsvulst findes mellem 100 og 200 millioner sporer af kålbrok. Undersøgelser viser også, at de første angreb af kålbrok tit ses i foragre, hvor maskinerne kører ind i marken. Senere, når smitten er blevet spredt i marken, ses angreb ofte især i lavninger, hvor det er mest fugtigt.

FOTO: GHITA CORDSEN NIELSEN, SEGES

FOTO: GHITA CORDSEN NIELSEN, SEGES

Foto 1-2. Denne mark var fra efteråret hårdt ramt af kålbrok. Mest angreb ses i forageren, og hvor man kører ind i marken med maskiner. Da de angrebne planter er gået ud eller er svækkede, har ukrudt fået gode betingelser.

Læs mere: www.dansk-ipm.dk

KONTAKT

Carsten Fabricius, landskonsulent
cars@seges.dk / Mobil +45 2924 5175
Ghita Cordsen Nielsen, landskonsulent
gcn@seges.dk / Mobil +45 2028 2695

SEGES Innovation P/S
Agro Food Park 15
DK 8200 Aarhus N

T +45 8740 5000
E info@seges.dk
W seges.dk

SEGES
INNOVATION

IPM JORDBÅRNE SKADEGØRERE I LANDBRUGSAFGRØDER

Side 2

RENGØRING AF MASKINER

Plov, stenstreglægger og kartoffeloptager er nogle af de maskiner, som kan sprede mest jord rundt til andre marker. Da alle maskiner kan sprede jord, er det ikke realistisk at rengøre alle maskiner for jord. Man bør dog tænke over risikoen og forsøge at undgå spredning af smittet jord via maskiner. Rengør derfor så vidt mulig redskaber med meget jord ved hjælp af højtryksrensning, før du kører til nye marker, specielt når der køres fra marker med anstrengte sædskifter til sunde marker.

Har du angreb af jordbårne virussygdomme, bør du ikke have maskinfællesskab med andre. Bruger du maskinstation eller har du maskinsamarbejde, skal du tjekke, at maskinerne ikke har kørt i marker med angreb af jordbårne virussygdomme.

Rengøring af maskiner for jord reducerer også spredning af kålbroksmitte til nye marker.

Læs også

- Faktaark Jordbårne virussygdomme i vintersæd
- [Faktaark Hold øje med kartoffelbrok](#)
- [Faktaark Hold øje med kartoffelcystematoder](#)

Foto 3. På plogen sidder der meget jord. Er jorden smittet, kan smitten føres til nye marker.

FOTO: GHITA CORDSEN NIELSEN, SEGES

Læs mere: www.dansk-ipm.dk

KONTAKT

Carsten Fabricius, landskonsulent
cars@seges.dk / Mobil +45 2924 5175
Ghita Cordsen Nielsen, landskonsulent
gcn@seges.dk / Mobil +45 2028 2695

SEGES Innovation P/S
Agro Food Park 15
DK 8200 Aarhus N

T +45 8740 5000
E info@seges.dk
W seges.dk

SEGES
INNOVATION